

NAUJOVIŠKAS MAISTAS

2021

Panevėžio darbo rinkos mokymo centras
VeriTag: Integruotas Europos kultūros
paveldas profesiniame mokyme

TURINYS

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS.....	2
PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS. Revoliucinių (tradicinių) maisto produktų privalumai ir trūkumai	3
PRATIMO EIGA	4
1 užduotis „Diskusijos dėl maisto“	4
2 užduotis „Naujoviškas maistas ant stalo“	7
ŠALTINIAI	8

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS

„2050 m. mes visi būsime veganai, o tie, kuriems pasiseks labiausiai, galės valgyti vabzdžius“, – taip ironiškai dainavo grupė *Eugenio in via di Gioia* (Turinas, Italija).

Šio pratimo užduočių turinį įkvėpė [Naujasis Maisto Reglamentas](#) (ES) 2015/2283.

Reglamentu „siekiama pagerinti sąlygas, kad verslas galėtų lengviau tiekti naujus ir novatoriškus maisto produktus į ES rinką, tuo pat metu išlaikant aukštą maisto saugumo lygį Europos vartotojams“. Reglamente Europos vartotojams pristatoma nauda, kurią jie gauna turėdami platesnį maisto pasirinkimą bei palankesnę aplinką Europos žemės ūkio ir maisto pramonei – antram pagal dydį

užimtumo sektoriui Europoje. Taip pat siūloma galimybė pasinaudoti naujovėmis, skatinančiomis ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.

Pasirinkta tema yra labai plati, todėl ją galima nagrinėti skirtingais aspektais. Šiame pratime siūlome gilintis į kultūrinius, teisinius ir ekonominius jos aspektus, analizuojant jų privalumus ir trūkumus.

Šalia pratimuose išsamiai aprašytos pagrindinės užduoties pateikiamos papildomos veiklos rekomendacijos, kurią mokytojai klasėje gali atlikti vadovaudamiesi siūlomu modeliu.

Nuotrauka: Andreas Johansen ekranizacija „Vabalai“, renginių ir diskusijų apie maisto kultūrą Airijoje leidinio „[Eat:It](#)“ dalis.

PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS.

Revoliucinių (tradicinių) maisto produktų privalumai ir trūkumai

Šiame pratime Naujoviško maisto tema nagrinėjama apžvelgiant jo kultūrinį, ekonominį ir teisinį aspektus. Darbui klasėje siūlome naudotis šiame užduočių rinkinyje jau aptartu diskusijų metodu ([pratimas „#nauja #greita VS #sena #lėta“](#)). Šio pratimo šaltiniuose taip pat atrasite universalių diskusijų formatų pavyzdžių („World School Debate“). Dalyvaudama su šio pratimo tema susijusiuose debatuose klasė turės galimybę susipažinti su sąžiningų, kritiškų ir konstruktyvių debatų eiga.

Pratimo tikslai:

Susipažinti ir palyginti tradicinio ir naujoviško maisto ypatumus.

Susipažinti su ES įtvirtintomis naujoviško maisto reguliavimo taisyklėmis.

Susipažinti su debatų metodu.

Veiklas, aprašytas šiame pratime, siūlome integruoti į

[#kultūros pažinimo](#)

[#HORECA](#)

[#informacinių technologijų](#)

[#užsienio kalbos](#)

[#teisės](#)

mokomuosius dalykus.

PRATIMO EIGA

1 užduotis „Diskusijos dėl maisto“

Reikalingos priemonės: kompiuteris, interneto ryšys, projektorius, rašymo lenta ir žymekliai.

Užduotį pradėkite klasę supažindindami su debatų metodu. Tam galite pasinaudoti šiuo [filmuku](#) – diskusijos pavyzdžiu (anglų k.) tema „uniformų dėvėjimas mokykloje“. Vykdamas debatus svarbu, kad studentai gerai suprastų jų naudą ir iššūkius.

Supažindinę klasę su debatų metodu, suskirstykite mokinius į 6 (4 ar 2 jei klasė mažesnė) grupes ir pateikite joms tris (2 ar 1) temas. Tą pačią temą turi gauti 2 grupės. Paprašykite mokinių nustatyti ir išvardinti priskirtos temos teigiamus ir neigiamus aspektus nesinaudojant internetu. Būtina, kad grupių skaičius būtų lyginis. Dvi grupės turi nagrinėti tą pačią temą: diskusijų metu viena grupė bus „už“, kita - „prieš“.

Temų pavyzdžiai

1. Kultūrinis požiūris į naujovišką maistą

Vabzdžių naudojimas maistui gali panaikinti kultūrinės kliūtis ir išspręsti bado problemą pasaulyje

2. Ekonominis požiūris į naujovišką maistą

Maistiniai vabzdžiai – tai naujas verslas, galintis skatinti ekonomiką ir darbo vietų kūrimą tiek skurdžiose, tiek labiau išsivysčiusiose šalyse

3. Teisinis požiūris į naujovišką maistą (sauga ir saugumas)

Vabzdžių veisimo ir auginimo metodai maisto pramonėje yra žinomi ir nekelia pavojaus sveikatos ir higienos požiūriu

Teigiamų ir neigiamų aspektų kultūrinio požiūriu pavyzdys

Vabzdžių naudojimas maistui gali panaikinti kultūrinės kliūtis ir išspręsti bado problemą pasaulyje.

Teigiami aspektai

„Galima įsivaizduoti, kad ateityje mūsų mitybos įpročiai pasikeis ne mėsos, o vabzdžių vartojimo naudai. Vabzdžiai gali padėti išspręsti bado problemą pasaulyje, kadangi jų yra daug, jie greit dauginasi ir yra lengvai veisiami; jie greitai auga ir yra greitai paverčiami maistu. Galima pradėti naudoti pašarus ir patiekalus, kurių pagrindas yra vabzdžiai“.

Neigiami aspektai

„Europiečiams neturėtų būti primesti maisto produktai, kurie yra svetimi jų kultūrai. Reikėtų skatinti europinio ir nacionalinio tradicinio maisto vartojimą, taip pat ieškant sprendimų mažinti pasaulio badą. Ieškant atsakymo, kokie yra vartotojų poreikiai ir kokie inovatyvūs produktai galėtų atsirasti ateityje, 2015 metais buvo atliktas tyrimas, kurio metu apklausta 12 500 vartotojų 28 pasaulio šalyse. Rezultatai rodo, kad vartotojams svarbiausia – šviežumas, sveikatingumas, skonis. „Tyrimų rezultatai rodo, kad 67 proc. lietuvių tiki, kad 2025 metais maistas bus įvairesnis, 69 proc. – kad jis bus inovatyvesnis, 46 proc. – kad bus globalus“ (plačiau apie tyrimą čia: <https://www.lpk.lt/foodtech-lietuvoje-misija-imanoma/>).

Vykdam šią veiklą svarbu, kad mokiniai pasitelktų savo žinias ir patirtį.

Svarstymai ir jais paremti teiginiai turėtų būti įtikinami, kūrybiški, kritiški ir pagrįsti.

Vykdam veiklą svarbu, kad mokiniai:

- intensyviai svarstyti;
- diskutuoti;
- atsirinktų tinkamą informaciją, naudojantis patikimais šaltiniais.

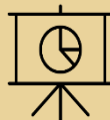
Atsižvelgiant į klasės pasirengimo lygį, aptarkite kiek laiko mokiniams reikia tinkamai pasiruošti debatams. Į šį veiklos etapą galima įtraukti ir kitų dalykų mokytojus, su kuriais mokiniai galėtų pasikalbėti, atlikti su jais interviu ruošiantis debatams.

Kai mokiniai bus pasirengę debatams, pakvieskite jų grupes padiskutuoti paskirta tema prieš klasę. Temą nagrinėja dvi grupės: viena grupė pateikia argumentus „už“, kita – „prieš“. Kiekvienos komandos dalyviai turi įtikinti mokytoją ir kitus mokinius (išskyrus tuos, kurie diskutuoja ta pačia tema) savo argumentų svarumu. Po kiekvienos diskusijos surengiamas aptarimas, išanalizuojama ir aptariama debatų eiga.

Klausimai veiklos aptarimui

- Ar veiklos tikslai ir instrukcijos buvo aiškūs?
- Ar patirtis apskritai buvo teigiama ar neigiama?
- Kokia buvo debatų eiga?
- Ko išmokote iš šios patirties?
- Ar viskas buvo taip, kaip tikėjotės?
- Kas nutiko, ko nesitikėjote?
- Ar elgėtės kaip grupė? Kodėl?
- Ar komanda gerai dirbo? Kodėl?
- Kokie buvo Jūsų santykiai su kolegomis?
- Ar sužinojote apie juos daugiau?
- Kokias kliūtis turėjote įveikti kartu?
- Kaip jas įveikėte?
- Ar mokytojas galėtų naudoti kitą metodą tikslui pasiekti? Kokį?

- Ko baiminotės dėl šios patirties?
- Ką galėjote padaryti kitaip?

Veiklos rezultatas.

Įvykę debatai pasirinkta tema (temomis)

Šios užduoties metu mokiniai debatų metu susipažins su debatų metodu bei kultūrine, teisine ir ekonomine perspektyva grindžiama naujoviško maisto vartojimo nauda ir trūkumais, taip pat patobulins šias [bendrasias kompetencijas](#):

Raštingumo kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- atskirti ir naudoti skirtingų tipų šaltinius, ieškoti informacijos, ją rinkti ir apdoroti, jos pagrindu formuluoti argumentus;
- atskirti, suprasti ir interpretuoti faktus bei nuomones, pateiktus rašytine ir žodine forma;
- kritiškai įvertinti rastą informaciją, kuria naudojantis formuojami užduoties kontekstą atitinkantys teiginiai;
- dalyvauti kritiškame ir konstruktyviame dialoge;
- išreikšti ir paaiškinti faktus ir nuomonę žodine forma.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- suprasti žodžiu perduodamą žinių užsienio kalba;
- plėsti ir turtinti užsienio kalbos žodyną.

Pilietiškumo kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- konstruktyviai pateikti argumentus ir dalyvauti bendruomenės veikloje;
- efektyviai bendrauti su kitais asmenimis bendrojo ar visuomeninio intereso labui, įskaitant darnų visuomenės vystymąsi.

Verslumo kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- demonstruoti ekonomikos išmanymą, socialinių ir ekonominių galimybių ir problemų suvokimą, su kuriomis susiduria darbdavys, organizacija ar visuomenė;
- demonstruoti etikos principų, darnaus vystymosi iššūkių, savo paties pranašumų ir trūkumų suvokimą;
- demonstruoti kūrybiškumą, kuriam būdinga vaizduotė, strateginis mąstymas, problemų

sprendimas, gebėjimas kritiškai ir konstruktyviai mąstyti vykstant dinamiškiems kūrybos procesams bei diegiant inovacijas.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- pritaikyti žinias apie vietos, nacionalinę, regiono, Europos ir pasaulio kultūras ir jų raišką, įskaitant jų kalbas, paveldą, tradicijas ir kultūros produktus.

2 užduotis „Naujoviškas maistas ant stalo“

Reikalingos priemonės: kompiuteris, interneto ryšys, projektorius.

Suskirstykite klasę į penkias grupes.

Kiekvienai grupei paskirkite konkrečią patiekalo rūšį – temą: užkandžius, pagrindinius patiekalus, antruosius patiekalus, lengvus užkandžius ir desertus.

Paprašykite mokinių prisijungti prie interneto ir surasti receptų, kuriuose naudojami naujoviški maisto produktai, susiję su studentams paskirta tema. Siūlome pradėti nuo įžymių virtuvės šefų receptų internete, taip pat paieškoti receptų iš skirtingų pasaulio vietų.

Kiekviena grupė turi reprezentatyviai iliustruoti paskirtą patiekalo rūšį ir pasirinktus receptus. Jei medžiaga randama anglų kalba, grupė turi ją išversti į savo gimtąją kalbą.

Kiekviena grupė pristato pasirinktą receptą visai klasei, paaiškindama ir šio recepto pasirinkimo priežastis.

Paprašykite visų klasės mokinių sudėti rezultatus į vieną failą bei parengti bendrą iliustruotą aptartų patiekalų meniu.

Veiklos rezultatas.

Parengtas naujoviško maisto meniu su iliustracijomis ir receptais bei jo pristatymas.

Šios užduoties metu mokiniai susipažins su naujoviško maisto gastronominiu aspektu, taip pat patobulins šias [bendrąsias kompetencijas](#):

Raštingumo kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- surasti ir naudoti skirtingus šaltinius, pritaikyti juos nurodytais užduočiai atlikti;
- formuluoti argumentus ir įtikinamai juos dėstyti atsižvelgiant į kontekstą.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant šiuos įgūdžius:

- suprasti rašytinę informaciją užsienio kalba;
- plėsti ir turtinti užsienio kalbos žodyną.

Skaitmeninė kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- naudoti skaitmenines technologijas kūrybiškam užduoties atlikimui;
- kurti skaitmeninį turinį ir juo dalintis.

ŠALTINIAI

Diskusijos dėl maisto

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2283 dėl naujoviško maisto, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1169/2011 ir panaikinantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 258/97 bei Europos Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1852/2001 (Tekstas aktualus Europos ekonominėje zonoje):
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2283>

Ši nuoroda nukreipia jus į „World School Debate“ svetainę:
<https://www.speechanddebate.org/introduction-to-world-schools-debate/>

Kanadoje įsikūrusios Manitobos vyriausybės švietimo ir mokymo įstaigos dokumente pateiktas diskusijų aprašymas:
https://www.edu.gov.mb.ca/k12/cur/socstud/frame_found_sr2/tns/tn-13.pdf

Šiame vaizdo įrašė pateikiamas diskusijos pavyzdys:
<https://www.youtube.com/watch?v=lwXZisYEQZs>

Norėdami pasigilinti į temą, peržiūrėkite šią medžiagą:

Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos (angl. FAO) informacija:
<http://www.fao.org/edible-insects/en/>

Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos tyrimas „Valgomųjų vabzdžių saugaus naudojimo maistui ir pašarams ateities perspektyvos“:
<http://www.fao.org/3/i3253e/i3253e.pdf>

„Vabzdžiai maistui ir pašarams: su kokia rizika susiduriama?“, Europos saugaus maisto tarnyba:

<https://www.efsa.europa.eu/en/press/news/151008a>

„Valgomieji vabzdžiai Kinijoje: naudojimas ir perspektyvos“, Kinijos miškų akademija, Kunmingas, Kinija, Vabzdžių tyrimų institutas:
https://www.researchgate.net/publication/313902069_Edible_Insects_in_China_Utilization_and_Prospects

Alano Louey Yeno, atstovaujančio Biomokslų tyrimų skyrių (Australija), straipsnis:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1748-5967.2009.00239.x>

Valgomi vabzdžiai: tradicinės žinios ar vakarietiška fobija?
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1748-5967.2009.00239.x>

Šioje „Ted-Ed“ pamokoje prof. Arnoldas van Huisas, tarpdisciplininio projekto „Mokslų konvergencija“, vykdomo Benine, Ganoje ir Malyje, bei projekto „Tvari vabzdžių baltymų gamyba“, vykdomo Nyderlanduose, koordinatorius bando įtikinti auditoriją valgyti vabzdžius:
<https://www.youtube.com/watch?v=aXs6yQMsQfY>

Čia pateikiami profesoriaus tyrimai:
<https://agricultureandfoodsecurity.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40066-015-0041-5>

Vaizdo įrašas „Kas trukdo jums valgyti vabzdžius?“, Oksfordo Brookes universitetas:
<https://www.youtube.com/watch?v=KHttXWS DmM>

